

рыстоўваючы экспрэсіўна-афарбаваныя адзінкі. У рамане выяўлена 95 такіх адзінак, якія рэалізуюць сябе ў 350 кантэкстах.

Максім Гарэцкі аддае перавагу інфармацыйнаму, імператыўнаму і маніфестацыйнаму аспектам у актуалізацыі маўленчага дзеяння: ім выкарыстана 70 лексем з інфармацыйнай сямей у 299 кантэкстных рэалізацыях, 50 лексем у 285 кантэкстных рэалізацыях маюць імператыўную суаднесенасць і 56 лексем у 226 кантэкстах маюць маніфестацыйную семантыку. Перавагу атрымліваюць экспліцытныя прагматычныя характарыстыкі (анамасіялагічныя і сінтагматычныя сіркастантныя). Пры гэтым аўтарам захоўваецца і ўласцівае размоўнаму дыскурсу імкненне выкарыстоўваць дамінантныя дзеясловы *гаварыць*, *казаць* для цэласнага шматаспектнага прадстаўлення маўленчага дзеяння. У рамане яны актуалізуюць сябе ў 294 кантэкстных рэалізацыях, што складае 27% агульнай колькасці кантэкстаў, звязаных з працэсам маўлення. У сувязі з гэтым «абрастаюць плошчю» словы самога аўтара аб адноснах да народнага слова: «Як дарагі камень, кожнае слоўца зважыць, абсмакуваць і ўцяміць сілу яго... Тыя, хто жыве на захадзе Беларусі, даведайцеся, як гавораць на яе ўсходзе, а ўсходнія пабывайце на захадзе. Як кругаварот крыві ў целе чалавецкім дасць здароўе арганізму, так гэты пераліў нашых сіл на Беларусі ажывіць арганізм Беларусі»¹³.

¹ Гарэцкі М. Віленскія камунары // Выбраныя творы: У 2 т. Т.2: Аповесці, дакументальна-мастацкія запіскі, раманы. Мн., 1993.

² У дужках указана, колькі разоў дадзены дзеяслоў ужыты ў рамане.

³ Падучева Е. В. Семантычныя ісследования (Семантика времени и вида в русском языке; Семантика нарратива). М., 1996. С.244.

⁴ Там жа. С.405.

⁵ Кубрыкова Е. С. Номинативный аспект речевой деятельности. М., 1986. С.15.

⁶ Тут і далей усе літаратурныя кантэкстныя рэалізацыі дзеясловаў маўлення будзем прыводзіць з рамана М. Гарэцкага «Віленскія камунары», пазначаючы старонку.

⁷ З паметай (d) пададзены дыялектныя дзеясловы або іх кантэкстныя рэалізацыі, выяўленыя ў гаворцы в.Воля-Крупіцы Мастоўскага р-на Гродзенскай вобласці. Дыялектныя кантэксты падаюцца ў спрошчанай транскрыпцыі.

⁸ Вежбіцка А. *Lingua mentalis*. 1980. С.367.

⁹ Тлумачальны слоўнік беларускай мовы. У 5 т. Мн., 1980. Т.4. С.265.

¹⁰ Там жа. С.21.

¹¹ Тлумачальны слоўнік беларускай мовы. У 5 т. Мн., 1984. Т.5. С.62–63.

¹² Падучева Е. В. Семантычныя ісследования. С.199.

¹³ Лойка А. А. Гісторыя беларускай літаратурнай мовы. Дакастрычніцкі перыяд. У 2 ч. Мн., 1989. Ч.2. С.383.

К.У.ЛЕКСІНА

ДЭРЫВАЦЫЙНАЕ ПОЛЕ СТУПЕНІ ПРАЯЎЛЕННЯ ПРЫМЕТЫ (на прыкладзе ад'ектываў рускай і беларускай моў)

Семантыка ступені праяўлення прыметы аб'ядноўвае ў рускай і беларускай мовах рознаўзроўневыя сродкі выражэння, сярод якіх словаўтваральныя, ці дэрывацыйныя, найбольш поўна эксплікуюць разнастайныя тыпы градацыйных значэнняў.

Упарадкаванне разнастайных словаўтваральных (дэрывацыйных) сродкаў ажыццяўляецца на ўзроўні дэрывацыйнага поля, канстытуентамі якога з'яўляюцца сущальнааформленыя і асобнааформленыя матываваныя адзінкі розных часцін мовы са значэннем ступені праяўлення прыметы.

Полевая структура прадугледжвае гарызантальны і вертыкальны падзел сістэматычна арганізаваных намінантаў.

Гарызантальна поле падзяляецца на ядзерную частку і перыферыю. Ядро дэрывацыйнага поля ступені праяўлення прыметы складаюць матываваныя ад'ектывы і аналітычныя ўтварэнні з дэрывацыйнымі словамі ў функцыі афіксаў, структурна ідэнтычныя ад'ектыўным словазлучэнням, што абумоўлена якаснай катэгарыяльнай семантыкай прыметнікаў, а таксама большай прадукцыйнасцю, рэгулярнасцю іх словаўтваральных сродкаў і

максімальнай прызентацыйнасцю ўсіх тыпаў градацыйных значэнняў на ўроўні ад'ектываў.

Вертыкальны падзел прадугледжвае наяўнасць унутры поля парадыгматычных адносін, у якія ўступаюць дэрывацыйныя сродкі ў першую чаргу па ступені праяўлення прыметы, а затым – па прадукцыйнасці, дыстрыбуцыі, стылістычнай прыналежнасці, дадатковых адценнях значэнняў.

Па ступені праяўлення прыметы ў залежнасці ад тыпу градацыйнага значэння, ці асноўнай семы, выражанай прыметнікам, у межах дэрывацыйнага поля можна вылучыць чатыры мікраполі:

- 1) мікраполе слабой (нязначнай) ступені праяўлення прыметы,
- 2) мікраполе ўмеранай ступені праяўлення прыметы,
- 3) мікраполе абсалютна высокай, ці вышэйшай, ступені праяўлення прыметы,
- 4) мікраполе надзвычайнай, празмернай ступені праяўлення прыметы.

Рэалізацыя адзначаных значэнняў у рускай і беларускай мовах характарызуецца пэўным наборам словаўтваральных сродкаў, адны з якіх – суадносныя, выкарыстоўваюцца ў абедзвюх мовах, але з рознай прадукцыйнасцю, рэгулярнасцю, дыстрыбуцыяй, другія – спецыфічныя, уласцівы толькі дадзенай моўнай сістэме, чым тлумачыцца факт існавання ў адной з моў словаўтваральна абумоўленых лексічных лакун, кампенсатарамі якіх выступаюць функцыянальныя дэрывацыйныя сродкі (словы ці спалучэнні слоў, рэпрадуктаваныя з рознай рэгулярнасцю ў функцыі афіксаў). Вынікам такой варыяцыйнасці спосабаў выражэння тоеснага сэнсу ў асобна ўзятай і ў розных мовах з'яўляецца рознае колькаснае і структурнае суднясенне рускіх і беларускіх дэрыватаў, якія ўваходзяць у мікрапалі ці ў поле ўвогуле. Паслядоўнае ўзаемнае супастаўленне намінантаў з градацыйнай семантыкай розных тыпаў, якое прадугледжвае тлумачэнне і двухбакова накіраваны пераклад моўных адзінак, дазволіла вызначыць агульную колькасць ад'ектываў, якія складаюць макраполе і кожнае мікраполе паасобку, выявіць суаднясенне рускіх і беларускіх сінтэтычных і аналітычных форм, а таксама прааналізаваць у супастаўляльным аспекце магчымыя словаўтваральныя (дэрывацыйныя) сродкі ва ўсёй іх разнастайнасці.

Звернемся да даследавання спосабаў выражэння агульнаполевай семантыкі ад слабой да вышэйшай ступені праяўлення прыметы на прыкладзе 915 рускіх і беларускіх асобнааформленых і суцэльнааформленых ад'ектываў.

Мікраполе слабой ступені праяўлення прыметы аб'ядноўвае 372 рускія і беларускія матываваныя ад'ектывы, што абазначаюць якасць, названую матывавальным словам, якая праяўляецца ў аслабленай, змякчанай, нязначнай ступені. Для выражэння дадзенага значэння ў рускай і беларускай мовах выкарыстоўваюцца 7 карэляцыйных, характэрных для абедзвюх моў словаўтваральных тыпаў, прадстаўленых прадукцыйнымі суфіксамі: рус. **-ОВАТ-І-ЕВАТ-**(высоковатый, синеватый)* – бел. **-АВАТ-І-ЯВАТ-**(танкаваты, карычняваты); прапазіцыйнымі элементамі складаных прыметнікаў, здольнымі ў некаторых выпадках выступаць у функцыі фармантаў з семантыкай слабой ступені праяўлення прыметы: рус. **МАЛО-**(малоактивный, маловажный) – бел. **МАЛА-**(малаактуальны, малацікавы), рус. **СЛАБО-**(слабокислый, слабоумный) – бел. **СЛАБА-**(слабайтэнсіўны, слабасільны), рус. **ПОЛУ-**(полужесткий, полубольной) – бел. **ПАУ-ІНАПАУ-**(паўтлусты, напаймертвы); непрадукцыйнымі афіксамі: рус. **ПРИ-...-ОВАТ-**(придурковатый) – бел. **ПРЫ-...-АВАТ-**(прыдуркаваты), рус. **ПОД-...-ОВАТ-**(подслеповатый) – бел. **ПАД-...-АВАТ-**(падслепаваты), рус. **ПРО-...-ОВАТ-**(продолговатый) – бел. **ПРА-...-АВАТ-**(прадаўгаваты). Да спецыфічных, прыналежных адной з моў, сродкаў выражэння градацыйнай семантыкі адносяцца, па-першае, 2 беларускія фарманты: прадукцыйны шматзначны прэфікс **ЗА-** з адным са значэнняў – “праяўленне прыметы ў нязначнай

* Усе прыклады ўзяты з “Беларуска-рускага слоўніка”¹ і “Русско-белорусского словаря”².

ступені" (бел. *заслабы* – рус. *слабоватый, нетугой*, бел. *зацесны* – рус. *тесноватый*) і малапрадуктыўны размоўны суфікс **-АВ-І-ЯВ-**(бел. *сінявы* – рус. *синеватый*, бел. *саладкавы* – рус. *сладковатый*), аманімічны рускаму суфіксу **-АВ-І-ЯВ-**(рус. *моложавый, смуглявый, чернявый*) са значэннем надзялення большай колькасцю, большай дозай таго, што абазначана матывавальным словам; па-другое, прадуктыўны толькі ў рускай мове словаўтваральны тып, прадстаўлены нязменнымі ад'ектывамі, матываванымі формамі параўнальнай ступені, з прэфіксам **ПО-**(рус. *поглупее* – бел. *трохі дурнейшы, больш бязглузды*, рус. *повыше* – бел. *трохі вышэйшы*, рус. *попроще* – бел. *прасцейшы, больш просты*).

Акрамя ўласна словаўтваральных, афіксальных, у супастаўляемых мовах шырока выкарыстоўваюцца функцыянальныя дэрывацыйныя сродкі – словы ці спалучэнні слоў, якія выступаюць у ролі фармантаў і ўтвараюць асобнааформленыя (аналітычныя) намінанты, эквівалентныя суцэльнааформленым намінантам іншай мовы. Суаднясенне аналітычных і сінтэтычных намінантаў рускай і беларускай моў у межах мікраполя слабой ступені праяўлення прыметы прадстаўляецца наступным. Беларускія аналітычныя формы складаюць 7%, рускія – 1% агульнай колькасці ад'ектываў, што ўваходзяць у мікраполе. У ролі функцыянальных дэрывацыйных сродкаў ужываюцца словы – беларускія: *амаль* (рус. *полуголый* – бел. *амаль голы, напайголы*), *ледзь* (рус. *полуживой* – бел. *ледзь жывы, напайжывы*), *трохі* (рус. *повыше* – бел. *трохі вышэйшы*), *крыху* (рус. *трусоватый* – бел. *Крыху баязлівы*), *напалавіну* (рус. *полубезработный* – бел. *напалавіну беспрацоўны, амаль беспрацоўны, паўбеспрацоўны*); рускія: *не совсем* (бел. *віднаваты* – рус. *не совсем темный, немного светлый*), *несколько более* (бел. *высакаваты* – рус. *несколько более высокий, чем следует, высоковатый*), *довольно* (бел. *глыбакаваты* – рус. *довольно глубокий, глубоковатый*), *достаточно* (бел. *дужаваты* – рус. *достаточно сильный, изрядный*), *слегка* (бел. *гарбаваты* – рус. *слегка горбатый, сутулый*), *не очень* (бел. *дужаваты* – рус. *не очень большой*), *немного* (бел. *слабаваты* – рус. *немного слабый*); прыназоўна-склонавыя формы адад'ектыўных назоўнікаў са значэннем слабой ступені праяўлення прыметы (бел. *гаркаваты* – рус. *с горчинкой*, бел. *хітраваты* – рус. *с хитрецой*, бел. *ленаваты* – рус. *с ленцой*, бел. *прыдуркаваты* – рус. *с придурью*, бел. *зеленкаваты* – рус. *с зеленоватым оттенком*).

Мікраполе ўмеранай ступені праяўлення прыметы аб'ядноўвае 119 рускіх і беларускіх матываваных ад'ектываў, што абазначаюць якасць, названую матывавальным словам, якая праяўляецца ва ўмеранай, дастаткова значнай ступені. Для выражэння дадзенага значэння ў рускай і беларускай мовах выкарыстоўваюцца 2 суадносныя словаўтваральныя тыпы з прадуктыўнымі прэфіксамі: рус. **НЕ-**(*неглупый, неплохой*) – бел. **НЕ-ІНЯ-**(*нялёгка, някепскі*), рус. **НЕБЕЗ-**(*небезвредный, небезгрешный*) – бел. **НЕБЕЗ-ІНЕ-БЯЗ-**(*небясталентны, небезвядомы*).

Акрамя ўласна словаўтваральных, афіксальных спосабаў для выражэння ўмеранай ступені праяўлення прыметы ў беларускай мове выкарыстоўваюцца функцыянальныя дэрывацыйныя сродкі, якія ўтвараюць асобнааформленыя (аналітычныя) намінанты, эквівалентныя рускім суцэльнааформленым намінантам. Беларускія аналітычныя формы складаюць 3% агульнай колькасці ад'ектываў, што ўваходзяць у мікраполе. У ролі функцыянальных дэрывацыйных сродкаў ужываюцца беларускія словы: *даволі* (рус. *небезопасный* – бел. *даволі небяспечны*), *не вельмі* (рус. *неважный* – бел. *не вельмі што*), *досыць* (рус. *небездарный* – бел. *досыць здольны*).

Мікраполе вышэйшай ступені праяўлення прыметы аб'ядноўвае 340 рускіх і беларускіх матываваных ад'ектываў, што абазначаюць якасць, названую матывавальным словам, якая праяўляецца ў абсалютна высокай, ці вышэйшай ступені. Для выражэння дадзенага значэння ў супастаўляемых мовах выкарыстоўваюцца 5 карэлятыўных словаўтваральных тыпаў, прадстаўленых больш прадуктыўнымі ў беларускай мове, чым у рускай, афік-

самі: рус. **НАИ**...-**АЙШ**-**І**-**ЕЙШ**-(*наилегчайший, наивеличайший*) – бел. **НАЙ**...-**АЙШ**-**І**-**ЭЙШ**-(*найпрасцейшы, найхрабрэйшы*); устарэлымі і кніжнымі фармантамі: рус. **ВСЕ**...-**АЙШ**-**І**-**Ш**-(*всепокорнейший, всевышний*) – бел. **УСЕ**...-(**АЙШ**-**І**-**ЭЙШ**)-(*усепадданейшы, всемагутны*); суфіксамі суб'ектыўнай ацэнкі: рус. **-ЕНН**-(*толстенный, высоченный*) – бел. **-ЭНН**-(*глыбачэнны, здаравенны*), рус. **-УСЕНЬК**-**І**-**ЮСЕНЬК**-(*малюсенькі, тонюсенькі*) – бел. **-УСЕНЬК**-**І**-**ЮСЕНЬК**-(*чарнюсенькі, навіюсенькі*) – і прадуктыўным у газетна-публіцыстычнай, кніжнай і гутарковай мовах прэфіксам: рус. **АРХИ**-(*архиважный, архисторожный*) – бел. **АРХІ**-(*архірэакцыйны*). Да спецыфічных спосабаў выражэння градацыйнай семантыкі належаць, па-першае, 6 рускіх непрадуктыўных альбо не маючых карэлятаў у беларускай мове словаўтваральных тыпаў, прадстаўленых суфіксамі і прэфіксамі суб'ектыўнай ацэнкі: **РАЗ**-(рус. *распрекрасный* – бел. *вельмі прыгожы*, рус. *Развеселый* – бел. *вельмі вяселы*), **ПРЕ**-(рус. *прегордый* – бел. *вельмі ганарысты, вельмі горды*, рус. *предолгий* – бел. *даўжэзны, даўжэразны, даўжэнны, вельмі доўгі*), **УЩ**-(рус. *большущий* – бел. *велічэзны, вялізаны, велізарны*, рус. *хитрущий* – бел. *хітрэнны, вельмі хітры*), **-ЕХОНЕК**-**І**-**ЕШЕНЕК**-(**-ЕХОНЬК**-**І**-**ЕШЕНЬК**)(рус. *Новехонький* – бел. *новенечкі, навіюсенькі*, рус. *радехонек* – бел. *вельмі рад*, рус. *живехонек* – бел. *жывы, жывенькі*), характэрнымі для размоўнага стылю, прадуктыўным суфіксам **-ЕЙШ**-**І**-**АЙШ**-(рус. *богачейший* – бел. *найбагацейшы, вельмі багаты*, рус. *редчайший* – бел. *вельмі рэдкі, выключны, надзвычайны*), аманімічным беларускаму фарманту са значэннем вышэйшай ступені параўнання прыметнікаў, а таксама малапрадуктыўным прастамоўным афіксам **САМО**...-**ЕЙШ**-(рус. *Са-момалейший* – бел. *наймалейшы*, рус. *самоновейший* – бел. *найнавейшы*); і па-другое, 4 характэрныя толькі для беларускай мовы суфіксы суб'ектыўнай ацэнкі **-ЭЗН**-**І**-**ОЗН**-**І**-**ІЗН**-**І**-**ЭРАЗН**-(бел. *велічэзны* – рус. *величайший, большущий, огромный, громадный, исполинский*, бел. *высозны* – рус. *Высоченный*, бел. *вялізны* – рус. *большущий, громадный, огромный*, бел. *даўжэразны* – рус. *длиннущий, предлинный*), **-АРН**-**І**-**АЗН**-(бел. *вялізарны=вялізаны* – рус. *величайший, огромный, громадный, большущий*), **-УТК**-**І**-**ЮТК**-(бел. *зялянюткі* – рус. *зеленехонький, зеленешенький*, бел. *драбнюткі* – рус. *очень мелкий, мельчайший*), **-ЕНЕЧК**-(бел. *маленечкі* – рус. *малюсенький, малюпасенький*, бел. *новенечкі* – рус. *новехонький, новешенький*).

Вынікам выкарыстання ў супастаўляемых мовах, акрамя афіксальных, іншых спосабаў намінацыі, з'яўляецца наяўнасць аналітычных форм. Суаднясенне аналітычных і сінтэтычных намінантаў рускай і беларускай моў у межах мікраполя абсалютна высокай ступені праяўлення прыметы прадстаўляецца наступным. Беларускія аналітычныя формы складаюць 12%, рускія – 1% агульнай колькасці ад'ектываў, уваходзячых у мікраполе. У ролі функцыянальных дэрывацыйных сродкаў ужываюцца словы – беларускія: *вельмі* (рус. *тончайший* – бел. *вельмі тонкі, найтанчэйшы*), *самы* (рус. *ближайший* – бел. *самы блізкі, найбліжэйшы*), *надзвычай* (рус. *ярчайший* – бел. *надзвычай яркі, найярчэйшы*), *занадта* (рус. *ярчайший* – бел. *занадта яркі*); рускія: *очень* (бел. *глыбозны* – рус. *очень глубокий, глубочайший*), *самый* (бел. *найпрыгажэйшы* – рус. *самый красивый*), *ослепительно* (бел. *бялюсенькі* – рус. *ослепительно белый*), *всех* +форма кампаратыва (бел. *найхрабрэйшы* – рус. *храбрее всех, самый храбрый*).

Мікраполе надзвычайнай, празмернай ступені праяўлення прыметы аб'ядноўвае 84 рускія і беларускія матываваныя ад'ектывы, што абазначаюць якасць, названую матывавальным словам, якая праяўляецца ў надзвычай высокай, празмернай ступені. Для выражэння дадзенага значэння ў параўнаных мовах выкарыстоўваюцца 6 суадносных словаўтваральных тыпаў, прадстаўленых прадуктыўнымі ў навукова-тэхнічнай тэрміналогіі, газетна-публіцыстычнай і кніжнай мовах прэфіксамі: рус. **СВЕРХ**-(*сверхплотный, сверхтонкий*) – бел. **ЗВЫШ**-(*звышцвёрды, звышмоцны*), рус. **УЛЬТРА**-(*ультракороткий, ультрафиолетовый*) – бел. **УЛЬТРА**-(*ультрасучасны*,

ультрамадны), рус. СУПЕР-(супермадны, суперсавременны) – бел. СУПЕР-(супермадны, суперсучасны), рус. ЭКСТРА-(экстрамадны) – бел. ЭКСТРА-(экстрамадны); а таксама непрадуктыўнымі фармантамі: рус. ПЕРЕ-(перестарелы) – бел. ПЕРА-(перастарэлы) і рус. ЧРЕЗ-...-Н-(чрезмерны) – бел. ПРАЗ-...-Н-(празмерны). Да спецыфічных сродкаў выражэння градацыйнай семантыкі адносіцца прэфікс, які адсутнічае ў рускай мове з такім словаўтваральным значэннем – полісемантычны прадуктыўны ў беларускай мове прэфікс ЗА-(бел. занізі – рус. слишжом нязкій, бел. застары – рус. слишжом стары) з адным са значэнняў – празмернай ступені праяўлення прыметы.

Акрамя ўласна словаўтваральных, афіксальных, у супастаўляемых мовах шырока выкарыстоўваюцца функцыянальныя дэрывацыйныя сродкі, утвараючы асобнааформленыя (аналітычныя) намінанты. Суаднясенне аналітычных і сінтэтычных намінантаў рускай і беларускай моў у межах мікраполя надзвычай высокай ступені праяўлення прыметы прадстаўляецца наступным. Беларускія аналітычныя формы складаюць 1%, рускія – 23% агульнай колькасці ад’ектываў, якія ўваходзяць у мікраполе. У ролі функцыянальных дэрывацыйных сродкаў ужываюцца словы – беларускія: *вельмі* (рус. *сверхсрочный* – бел. *вельмі тэрміновы*), *праз меру* (рус. *Чрезмерный* – бел. *праз меру вялікі*); руское: *слишжом* (бел. *зацёплы* – рус. *Слишжом теплый*, бел. *зашырокі* – рус. *слишжом шырокий*).

Абагульняючы вынікі супастаўляльнага аналізу дзвюх блізкароднасных моў, можна зрабіць вывад, што ў межах дэрывацыйнага поля ступені праяўлення прыметы аналітызм і сінтэтызм уласцівы абедзвюм мовам у аднолькавай меры, але калі рускія асобнааформленыя намінанты пераважаюць над беларускімі ў зоне мікраполя празмернай ступені, то беларускімі аналітычнымі формамі выражаюцца пераважна семы слабой, умеранай і вышэйшай ступені праяўлення прыметы.

¹ Беларуская-рускі слоўнік. У 2т. Мн.: БелСЭ. 1988.

² Русско-белорусский словарь. В 3т. Мн.: БелЭН. 1993.

Т.А.БУШУЙ

СЕМАНТЫЧНЫ ПАРАМЕТР КАДЫФІКАЦЫІ ФРАЗЕАЛАГІЧНАЙ СІСТЭМЫ БЕЛАРУСКАЙ МОВЫ Ў КАНТРАСТЫЎНАЙ ЛЕКСІКАГРАФІІ

Фразеаграфія кантрастыўнага лексічнага слоўніка (КЛС) – актуальная праблема сучаснага агульнага і прыкладнага мовазнаўства. КЛС, з’яўляючыся слоўнікам асаблівага тыпу, характарызуецца спецыфічнасцю кадывікацыі фразеалагічнага ўзроўню зыходнай мовы, напрыклад беларускай. Першаступеннае значэнне пры гэтым мае арыентацыя КЛС на яго базавы фонд, што тлумачыцца ў ракурсе “камунікатыўнай сістэмнасці мовы”. Тым самым КЛС (як тэкст) будзе ў поўнай меры адпавядаць тэарэтычнаму абагульненню, сфармуляванаму А.Я.Супруном так: “Паколькі мова з’яўляецца ўстройствам для стварэння і разумення тэкстаў, сама арганізацыя мовы павінна забяспечваць магчымасці яе паспяховага функцыянавання ў якасці такога ўстройства”¹.

Без паўнаты інфармацыі пра фразеалогію разнастайнасць фразеалагічных адзінак (ФА) і дастатковага мінімуму тлумачэння іхняй лінгвістычнай прыроды КЛС не можа рэалізаваць свае галоўныя функцыі, закліканыя паказаць багацце зыходнай мовы, выконваючы ролю даведніка для перакладу і дапаможніка пры вывучэнні мовы, выступаць у якасці сродку рэгулявання існуючых моўных нормаў, садзейнічаць выніковасці параўнальна-тыпалагічнага даследавання мовы і г.д. Вучэбна-перакладчыцкая накіраванасць КЛС дапаўняецца яшчэ і функцыямі іншых слоўнікаў (тлумачальных, спецыяльна фразеалагічных і інш.). У выніку атрымання такіх умоў КЛС акадэ-